

Leerlingen fotograferen wat zij als probleem ervaren, hun ideeën en voorstellen voor verandering.

Waarom?

Kinderen hebben het recht om thema's die ze belangrijk vinden naar voor te brengen. Kinderen hebben ook het recht om hun mening en ervaringen te uiten en uit te wisselen.

Het doel van deze methodiek is: concrete veranderingen die leerlingen voorstellen in kaart brengen. Dat kan gaan over een concreet domein zoals de speelplaats. Het kan ook ruimer gaan over een diversiteit van thema's die kinderen bezig houden. Op foto kun je tastbare dingen en gesimuleerde situaties vastleggen. Foto's brengen soms onverwachte dingen in kaart. Elke foto heeft een verhaal. Maak er een leuk fotogebeuren van.

Gebruik de foto's als aanzet om een ruimer gesprek op gang te brengen, en om daarna daadwerkelijke veranderingen door te voeren.

Hoe?

Foto's nemen kan op verschillende manieren:

- Je maakt een rondgang door de klas, door de school en je brengt bijvoorbeeld knelpunten in kaart vanuit de leerlingen.
- Je gaat samen met de leerlingen op stap naar plekken - eventueel buiten de school - die hen enorm aanspreken. Zet aspecten van deze plekken op foto om daarna te bespreken wat je daarvan naar de klas of de school kunt vertellen.
- Leerlingen kunnen ook leuke en minder leuke situaties in de klas of op school uitbeelden (simuleren) en op foto vastleggen.
- Of je geeft het fototoestel door. Elk kind neemt het een dag mee naar huis. Om leuke dingen te fotograferen en dan in de klas te bespreken.

Voor wie?

Deze methodiek kun je zeker met leerlingen vanaf het eerste leerjaar gebruiken.

Hoelang?

50 minuten

Ongeveer 30 minuten op stap of werken in groepjes, en 20 minuten nabespreking.

* Bronnen:

1) Jan Van Gils en Peter Dekeyser, Kinderen spreken met de samenleving. Een handreiking rond kinderinspraak en kinderteilname. Onderzoekscentrum Kind en Samenleving, Meise. 1995, pag. 47-48.

2) David Driskell, Creating Better Cities with Children and Youth. A manual for participation. Unesco, Parijs. 2002.

Waarmee?

- > Fototoestel
- > Papier om de foto's op te plakken en van uitleg te voorzien
- > Schrijfgerief
- > Misschien een klein budget om de foto's te ontwikkelen? Of maak je daar een klasactiviteit van?

Aan de slag

Groepsindeling

Je kunt ervoor kiezen om de leerlingen eerst in groepjes van drie of vier te laten nadenken over wat zij als problemen ervaren en welke ideeën er bij hen leven om de school te verbeteren.

Stap 1 - Informeren over opzet en verloop: wat gaan we doen?

Eerst leg je uit wat jullie vandaag gaan doen en waarom jullie foto's gaan nemen. Wat wil je te weten komen? Daarna verduidelijk je wat je met de foto's en de informatie in de foto's achteraf (samen) gaat doen. En wanneer.

Jouw vraag is richtinggevend. Wil je weten hoe de leerlingen hun aankomst of onthaal op school ervaren? Of wil je weten wat ze van de speelplaats vinden? Of wil je weten welke plaatsen op school de leerlingen leuk vinden? Of welke plaatsen voor de leerlingen belangrijk zijn? Of welke plaatsen ze problematisch vinden? Of wil je weten wat volgens de leerlingen de moeite waard is op school, en wat ze graag meer willen zien?

Hoe jonger de kinderen zijn, hoe concreter je je vraag stelt.

Om niet alleen op materiële antwoorden te botsen, vermeld je dat de leerlingen een foto ook zelf mogen uitbeelden om iets te laten zien.

Stap 2 - Werken met het fototoestel: technische snufjes en afspraken maken

Leg de leerlingen uit hoe je met een fototoestel werkt (vinger voor de lens enz.).

Heb je maar één fototoestel? Spreek dan een beurtroelsysteem af, zodat iedereen aan de beurt komt. Heb je meer dan één toestel? Dan kun je de klas opdelen in groepjes die verder onderling alles regelen. Zij kunnen dan bijvoorbeeld zelfstandig een kwartiertje op stap gaan in de school.

Foto's nemen: welke problemen, voorstellen of ideeën leg je vast op foto?

Ofwel denken de leerlingen eerst in groepjes na wat ze willen fotograferen. Ofwel gaan ze onmiddellijk op stap. Inspiratie en ideeën duiken dan vanzelf wel op.

De leerlingen nemen foto's van wat zij belangrijk, speciaal, leuk vinden, afhankelijk van jouw vraag. Met jongere kinderen ga je zelf mee op stap om ze technisch te ondersteunen en tijdens de tocht een aanzet te geven. Zorg ervoor dat je niet vooral jouw foto-ideeën opdringt aan de leerlingen. Je wilt weten wat er bij de leerlingen zélf leeft. Het levert soms verrassende beelden op.

Stellen de leerlingen vragen? Geef dan in je antwoord niet de richting aan van de inhoud die ze volgens jou zouden moeten fotograferen. Verduidelijk alleen het opzet. Jouw vraag die je ze stelt. Dan kunnen ze hun eigen ideeën helemaal vrij uiten.

Stap 3 - Foto's bespreken: wat zie je op de foto's?

De foto's zijn klaar. Werkte je met een polaroid of een digitaal toestel? Dan kun je onmiddellijk starten met de bespreking van de foto's. Anders stel je de bespreking uit totdat je de ontwikkelde foto's hebt.

Nummer de foto's om er achteraf de uitleg bij te kunnen leggen. Daarna bespreek je samen de informatie op de foto's.

Ofwel laat je de leerlingen eerst hun eigen foto's toelichten en mogen de anderen pas daarna reageren of vragen stellen. Ofwel laat je interactie toe tijdens de toelichting: de klas gaat dan meteen discussiëren zodra een aspect van de foto aan bod komt.

Laat elke leerling (of groepje) zijn foto's toelichten:

- > Wat fotografeerde jij?
- > Wat geeft de foto voor jou weer? Wat zegt de foto voor jou?
- > Wat wil je met de foto laten zien?
- > Wat vind je daar belangrijk aan? Of leuk aan?
- > ...

Noteer alle uitleg van de leerlingen die bij de foto hoort. Haal er telkens een hoofdthema uit.

Kunnen je leerlingen al schrijven? Dan kun je voor de bespreking eerst een tussenstap inlassen: de leerlingen een collage laten maken van hun foto's en daar verduidelijking bijschrijven. Of bij ongewenste situaties correcties tekenen om ze te verbeteren. De collages hang je dan op in de klas. Tijdens een rondgang in de klas verduidelijkt elk groepje zijn foto's aan de rest van de klas.

Stap 4 - Genoteerde thema's overlopen: is iedereen nog mee?

Door de thema's te overlopen, toets je tegelijk of alle thema's die de leerlingen noemden genoteerd zijn. En of iedereen het eens is over de betekenis van wat de groepjes noteerden: herkennen alle leerlingen zichzelf in het lijstje?

Dat is vooral belangrijk als je achteraf samen de belangrijkste werkthema's gaat bepalen.

Stap 5 - Stand van zaken opmaken: hoever staan we nu?

In stap 5 maak je samen een stand van zaken op. Daarna plan je het vervolg.

- > Waar staan we nu?
- > Wanneer werken we verder?

Hiervoor kun je een tijdslijn gebruiken (zie pagina 50).

Stap 6 - Manier van werken evalueren: wat vond je ervan?

Ga in een korte nabespreking na wat de leerlingen ervan vonden.

Evaluatievragen:

- > Dedden alle leerlingen mee? Waarom/waarom niet?
- > Wat vond je ervan om je problemen en ideeën met foto's weer te geven?
- > Wat vond je van de bespreking van de foto's?
- > Het verloop: luisterde iedereen naar iedereen? Waarom/waarom niet?
- > ...

Tips

Tips over vragen stellen, modereren en mogelijke valkuilen vind je in hoofdstuk 3 onder 'Ideeën, knelpunten en suggesties verzamelen' en onder 'Prioriteiten bepalen' (pagina 62-66).

Tips over samenwerken en afspraken maken met je leerlingen vind je in hoofdstuk 3 onder 'Informereren over het opzet en verloop' (pagina 52-53).

Ofwel eindig je met een lijst van thema's, ofwel met een lijst van interpretaties, bedenkingen en suggesties rond één thema. In de twee gevallen onderzoek je wat haalbaar is en wat niet, en waarvan je met je leerlingen werk gaat maken. Zie daarvoor hoofdstuk 3, van pagina 67 tot 75.